

ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ ПРЕДУЗЕЋА INNOVATION ACTIVITY OF ENTERPRISES

Републички завод за статистику објављује податке о иновативним активностима предузећа у периоду 2012 – 2014. године добијене на основу спроведеног двогодишњег Истраживања о иновативним активностима предузећа у Републици Српској (ИНОВ). Истраживање је спроведено на узорку од 1 271 предузећа и стопа одговора предузећа која су испунила упитник је 88,7%.

Овим истраживањем добијени су подаци о иновативним активностима предузећа које обухватају иновације производа (физичког производа или услуге), иновације процеса и иновације у организацији и маркетингу.

У табелама су приказани подаци о основним карактеристикама и активностима предузећа, према њиховој величини, подручју дјелатности, те процентуалној заступљености добијених одговора.

Иновативно активна предузећа су предузећа која су увела иновацију производа (физичког производа или услуге) и/или иновацију процеса и/или су започела иновативну активност или су је прекинула и/или су увела иновацију у организацији предузећа и/или иновацију у маркетингу.

У периоду 2012 – 2014. године, 21,5% предузећа спровело је бар једну од наведених иновативних активности, док 78,5% предузећа уопште није спроводило иновативне активности. Број иновативно активних предузећа је, у односу на период 2010 – 2012. године, мањи за 6,3%.

Иновативна активност предузећа повећава се са њиховом величином, тако да је 51,9% иновативно активних предузећа у посматраном броју великих предузећа (250 и више запослених), затим 33,3% у посматраном броју средњих предузећа (50–249 запослених), док је 17,1% иновативно активних предузећа из групе малих предузећа (10–49 запослених).

Посматрано по подручјима Класификације дјелатности БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev 2., највише су иновативно активна била предузећа која припадају подручју *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања*, њих 66,7%.

Структуру иновативно активних предузећа чине предузећа са само технолошким иновацијама, само нетехнолошким иновацијама и предузећа која су увела и технолошке и нетехнолошке иновације истовремено.

У укупном броју предузећа, 4,4% предузећа је увело само технолошке иновације, 6,8% предузећа увело је само нетехнолошке иновације, док је 10,3% предузећа увело и технолошке и нетехнолошке иновације истовремено.

Од укупног броја предузећа, 14,7% су технолошки иновативно активна (то су предузећа која су увела само технолошке иновације и технолошке и нетехнолошке иновације истовремено), а 17,1% су нетехнолошки иновативно активна предузећа (то су предузећа која су увела само нетехнолошке иновације и технолошке и нетехнолошке истовремено).

The Republika Srpska Institute of Statistics is publishing data on innovation activity of enterprises referring to the period 2012-2014, obtained through the biennial Survey on innovation activities of enterprises in Republika Srpska (INOV). The Survey was carried out on the sample consisting of 1,271 enterprises, with the response rate of enterprises which completed the questionnaire of 88.7%.

This survey provided data on innovation activities of enterprises including innovation of products (goods or services), process innovation, innovation in enterprise organisation, and marketing innovation.

Tables present data on main characteristics and activities of enterprises, by size, section of activity, and percentage representation of the answers obtained.

Innovation-active enterprises are enterprises which have introduced product innovation (innovation of goods or services) and/or process innovation, as well as those that have begun their innovation activities or abandoned them and/or introduced innovation in enterprise organisation and/or marketing innovation.

In the period 2012 – 2014, 21.5% of enterprises introduced at least one of the above innovation activities, while 78.5% introduced no innovation activities whatsoever. The number of innovation-active enterprises was 6.3% lower compared to the period 2010-2012.

Innovation activity of enterprises increases as their size increases. Thus, 51.9% of enterprises in the observed number of large enterprises (250 employees and more) were innovation-active, 33.3% in the observed number of medium enterprises (between 50 and 249 employees), while 17.1% of enterprises in the group of small enterprises (between 10 and 49 employees) were innovation active.

By section of activities of the Classification of Economic Activities 2010, which is in its content and structure fully harmonised with the Statistical Classification of Economic Activities of the EU, NACE Rev.2, there were the most innovation-active enterprises in the section Financial and Insurance Activities, 66.7%.

The structure of innovation-active enterprises includes enterprises with technological innovation only, enterprises with non – technological innovation only, and enterprises with both technological and non-technological innovations at the same time.

Out of the total number of enterprises, 4.4% introduced technological innovation only, 6.8% introduced non – technological innovation only, while 10.3% introduced both technological and non-technological innovation.

Out of the total number of enterprises, 14.7% were enterprises with technological innovation (enterprises which have introduced technological innovation only, and both technological and non-technological innovation), and 17.1% were enterprises with non – technological innovation (enterprises which have introduced non-technological innovation only, and both technological and non-technological innovation).

Највећи промет технолошки, као и нетехнолошки иновативна предузећа остварила су на тржишту Републике Српске, затим тржишту земаља чланица и земаља кандидата Европске Уније, Федерацији Босне и Херцеговине или Брчко Дистрикту, те осталим државама.

Иновативне активности предузећа обухватају интерне активности истраживања и развоја, екстерне услуге истраживања и развоја, набавку машина, опреме, софтвера и зграда, набавку постојећих знања од других предузећа или организација, обуку за иновативне активности, увођење иновација на тржиште, дизајн и остале иновативне активности.

Предузећа која су у периоду 2012 – 2014. године била иновативно активна највише су набављала машине, опрему, софтвере и зграде (83,8%), а најмање користила екстерне услуге истраживања и развоја (24,6%).

Издаци за иновативне активности укључују издатке за интерне активности истраживања и развоја, екстерне услуге истраживања и развоја, набавку машина, опреме, софтвера и зграда, усвајање екстерног знања усмјереног на иновативне активности, образовање и обуку, све облике дизајна, трошкове маркетинга и остале иновативне активности.

У укупним издацима за иновативне активности предузећа, највеће је учешће издатака за набавку машина, опреме, софтвера и зграда (77,7%).

Од укупног броја иновативно активних предузећа, 17,9% предузећа је сарађивало на иновативним активностима са другим предузећима или организацијама. Најкориснијим партнером иновативно активна предузећа означила су добављаче опреме, материјала, компонената или софтвера.

Већина предузећа у периоду 2012 – 2014. године није спроводила иновативне активности, јер нису постојали увјерљиви разлози за иновирање. Три четвртине неинновативних предузећа као разлог су означила слабу потражњу за иновацијама на тржишту, непостојање потребе због ранијих иновација предузећа или веома слабе конкуренције на тржишту, као и недостатак добрих идеја за иновације.

Остала предузећа која нису била иноватори, њих 26,2%, нису спроводили иновације због превеликих препрека. Недостатак сопствених финансијских средстава највећи је број предузећа означао као препреку високог значаја.

Both enterprises with technological innovation and enterprises with non-technological innovation realised the highest turnover on the Republika Srpska market, followed by markets of the European Union member and candidate countries, of the Federation of Bosnia and Herzegovina or Brčko District, and of other countries.

Innovation activities of enterprises include intramural research and development activities, extramural research and development services, acquisition of machinery, equipment, software and buildings, acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisations, training for innovation activities, introduction of innovations on the market, design, and other innovation activities.

Enterprises which were innovation-active in the period 2012-2014 were mostly engaged in the acquisition of machinery, equipment, software and buildings (83.8%), while the lowest number of them used the extramural R&D services (24.6%).

Expenditures for innovation activities include expenditures for intramural research and development activities, for extramural research and development services, for acquisition of machinery, equipment, software and buildings, for acquisition of external knowledge aimed at innovation activities, for education and training, for all forms of design, as well as expenditures for marketing and for other innovation activities.

In the total expenditures for innovation activities of enterprises, the highest share was that of expenditures for acquisition of machinery, equipment, software and buildings (77.7%).

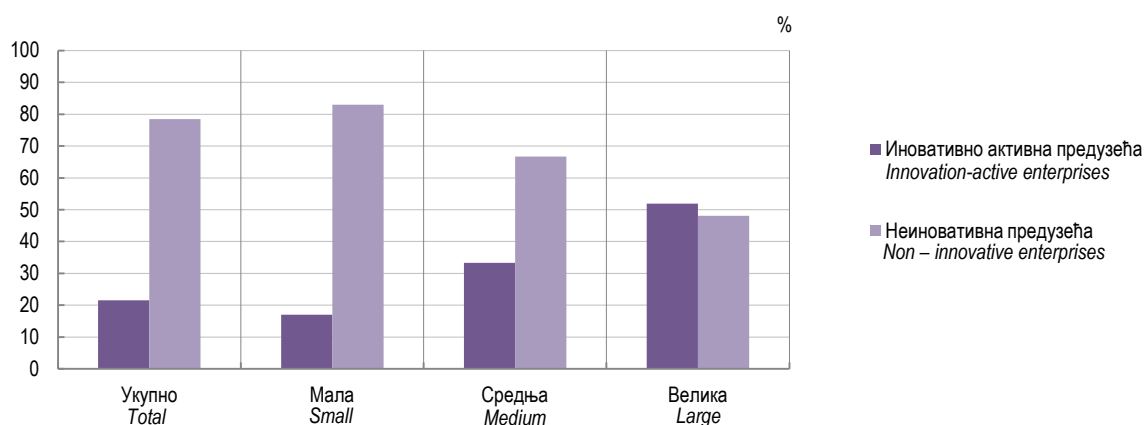
Out of the total number of innovation-active enterprises, 17.9% cooperated with other enterprises or organisations in innovation activities. Innovation-active enterprises marked suppliers of equipment, materials, components and software as the most valuable partners.

Most enterprises did not introduce innovation activities in 2012 – 2014 because there were no compelling reasons for innovation. Three quarters of non-innovative enterprises marked low market demand for innovations, no need for innovation due to earlier innovation of the enterprise, very little competition in the market and the lack of good ideas for innovation as the reasons for the lack of innovation activities.

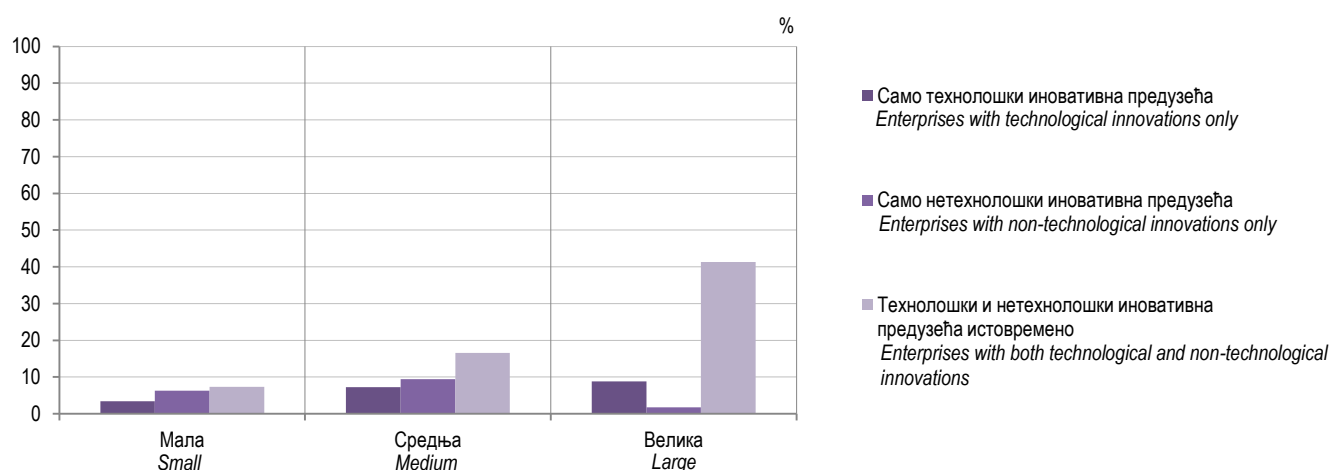
Other non-innovative enterprises, namely 26.2% of them, did not introduce innovation due to excessive barriers to innovation. Most enterprises marked the lack of internal finance for innovation as a barrier of high importance.

1. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНИХ АКТИВНОСТИ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2012 – 2014.
ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2012 – 2014

Величина предузећа	Укупно <i>Total</i>	Иновативно активна предузећа <i>Innovation-active enterprises</i>								Неиновативна предузећа <i>Non-innovative enterprises</i>		Enterprise size
		Укупно <i>Total</i>		Само технолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with technological innovations only</i>		Само нетехнолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with non- technological innovations only</i>		Технолошки и нетехнолошки иновативна предузећа истовремено <i>Enterprises with both technological and non- technological innovations</i>				
		број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	
УКУПНО	1 765	379	21,5	77	4,4	120	6,8	182	10,3	1 385	78,5	TOTAL
Мала	1 347	230	17,1	(46)	(3,4)	85	6,3	99	7,3	1 117	82,9	Small
Средња	361	120	33,3	26	7,2	34	9,5	60	16,6	241	66,7	Medium
Велика	57	29	51,9	5	8,8	1	1,8	23	41,3	27	48,1	Large



Графикон 1. Предузећа према величини предузећа и иновативној активности, 2012 – 2014.
Graph 1. Enterprises by size of enterprise and by innovation activity, 2012 – 2014



Графикон 2. Структура иновативно активних предузећа према величини предузећа и врсти иновације, 2012 – 2014.
Graph 2. Structure of innovation-active enterprises by size of enterprise and by type of innovation, 2012 – 2014

2. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ И ДЈЕЛАТНОСТИ, 2012 – 2014.
 ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY AND BY SECTION, 2012 – 2014

Подручје дјелатности	Иновативно активна предузећа Innovation-active enterprises											Section of activity	
	Укупно Total	Укупно Total			Само технолошки иновативна предузећа Enterprises with technological innovations only		Само нетехнолошки иновативна предузећа Enterprises with non-technological innovations only		Технолошки и нетехнолошки иновативна предузећа истовремено Enterprises with both technological and non-technological innovations		Неиновативна предузећа Non-innovative enterprises		
		број number	број number	%	број number	%	број number	%	број number	%	број number		%
УКУПНО	1 765	379	21,5	77	4,4	120	6,8	182	10,3	1 385	78,5	TOTAL	
В Вађење руда и камена	26	3	11,5	1	3,8	1	3,8	1	3,8	23	88,5	B Mining and quarrying	
С Прерађивачка индустрија	612	166	27,1	(36)	(5,9)	(39)	(6,4)	91	14,8	446	72,9	C Manufacturing	
Д Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	23	4	17,4	1	4,3	-	-	3	13,0	19	82,6	D Electricity, gas, steam and air-conditioning supply	
Е Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	76	20	26,7	(11)	(15,2)	2	2,6	(7)	(8,8)	55	73,3	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	
Ф Грађевинарство	213	(31)	(14,3)	:	:	:	:	(9)	(4,0)	182	85,7	F Construction	
Г Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	552	85	15,3	(10)	(1,8)	42	7,7	33	5,9	467	84,7	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	
Н Саобраћај и складиштење	118	23	19,1	:	:	(7)	(6,2)	(12)	(10,2)	95	80,9	H Transport and storage	
Ј Информације и комуникације	44	19	43,6	3	6,8	7	15,4	9	21,3	25	56,4	J Information and communication	
К Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	21	14	66,7	2	9,5	2	9,5	10	47,6	7	33,3	K Financial and insurance activities	
М Стручне, научне и техничке дјелатности	80	15	18,9	-	-	(7)	(8,4)	(8)	(10,5)	65	81,1	M Professional, scientific and technical activities	

 3. ТЕХНОЛОШКИ ИНОВАТИВНО АКТИВНА ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАЦИЈЕ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2012 – 2014.
 ENTERPRISES WITH TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2012 – 2014

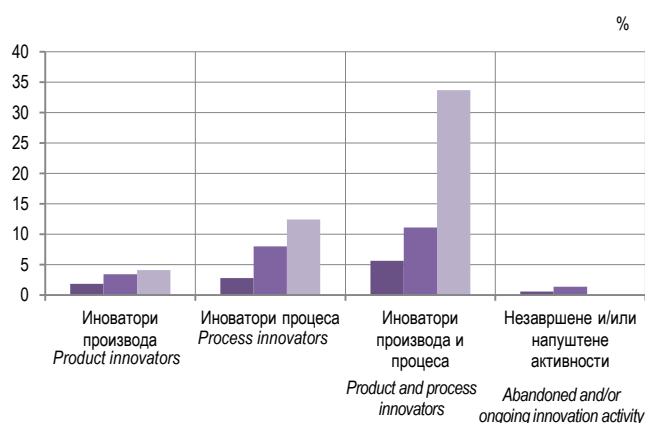
Величина предузећа	Предузећа са технолошким иновацијама Enterprises with technological innovations										Enterprise size
	Укупно Total		Иновације производа Product innovations		Иновације процеса Process innovations		Иновације производа и процеса Product and process innovations		Незавршене и/или напуштене иновативне активности Abandoned and/or ongoing innovation activity		
	број number	%	број number	%	број number	%	број number	%	број number	%	
УКУПНО	259	14,7	(39)	(2,2)	73	4,1	135	7,6	(12)	(0,7)	TOTAL
Мала	145	10,8	(24)	(1,8)	(37)	(2,8)	76	5,6	:	:	Small
Средња	86	23,8	12	3,4	29	8,0	40	11,1	5	1,3	Medium
Велика	28	50,2	2	4,1	7	12,4	19	33,7	-	-	Large

4. НЕТЕХНОЛОШКИ ИНОВАТИВНО АКТИВНА ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАЦИЈЕ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2012 – 2014.
ENTERPRISES WITH NON-TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2012 – 2014

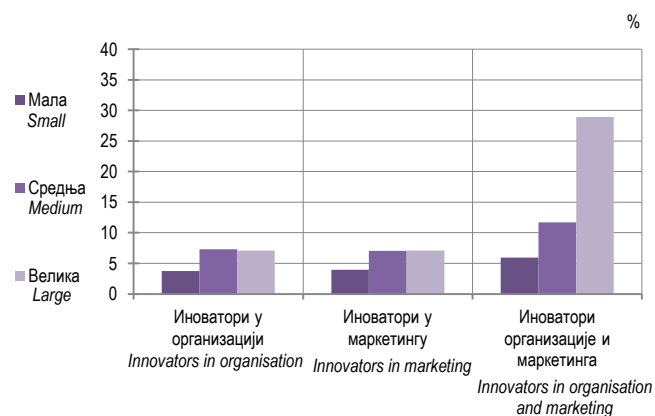
Величина предузећа	Предузећа са нетехнолошким иновацијама <i>Enterprises with non – technological innovations</i>								Enterprise size
	Укупно <i>Total</i>		Иновације у организацији <i>Innovation in organisation</i>		Иновације у маркетингу <i>Innovation in marketing</i>		Иновације у организацији и маркетингу <i>Innovation in organisation and marketing</i>		
	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	
УКУПНО	302	17,1	81	4,6	83	4,7	139	7,9	TOTAL
Мала	184	13,6	50	3,7	54	4,0	80	5,9	Small
Средња	94	26,0	26	7,3	25	7,0	42	11,7	Medium
Велика	24	43,1	4	7,1	4	7,1	16	28,9	Large

5. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ТРЖИШТУ НА КОЈЕМ СУ ОСТВАРИЛА НАЈВЕЋИ ПРОМЕТ У ПЕРИОДУ 2012 – 2014.
ENTERPRISES BY MARKET ON WHICH THEY ACHIEVED THE HIGHEST TURNOVER IN THE PERIOD 2012 – 2014

	Технолошки иновативно активна предузећа <i>Enterprises with technological innovations</i>	Нетехнолошки иновативно активна предузећа <i>Enterprises with non-technological innovations</i>	Неиновативна предузећа <i>Non-innovative enterprises</i>	%
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Локално/регионално тржиште Републике Српске	70,0	71,9	79,5	Local/regional market of Republika Srpska
Федерације Босне и Херцеговине или Брчко Дистрикт	(11,0)	(9,0)	7,0	Federation of Bosnia and Herzegovina and Brčko District
Земље Европске Уније, ЕФТА или земље кандидати ЕУ	13,3	17,3	11,9	EU member and candidate states and EFTA countries
Остале државе	(5,7)	1,8	(1,6)	Other countries



Графикон 3. Технолошки иновативно активна предузећа према врсти иновације, 2012 – 2014.
Graph 3. Enterprises with technological innovations by type of innovation, 2012 - 2014



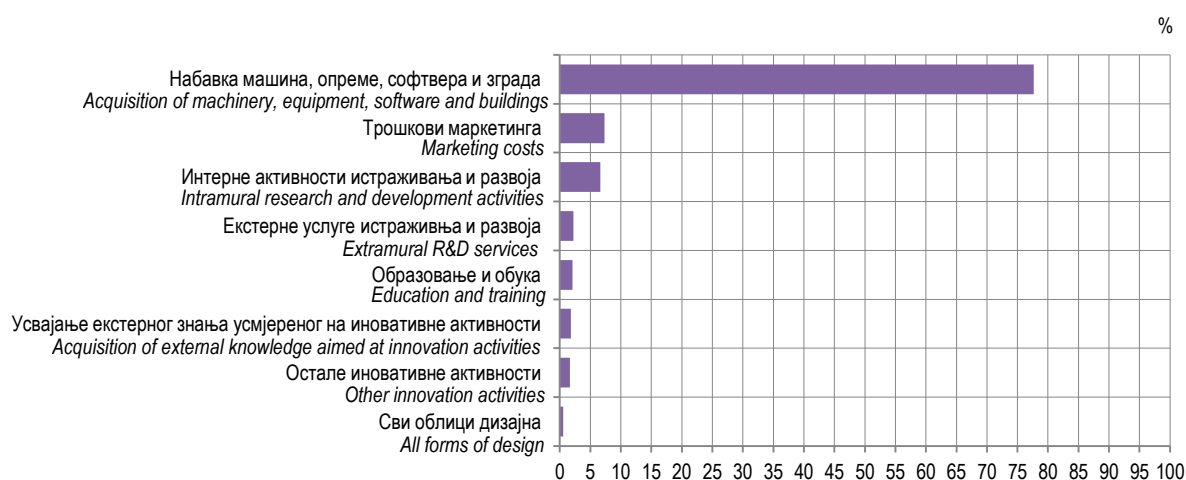
Графикон 4. Нетехнолошки иновативно активна предузећа према врсти иновације, 2012 – 2014.
Graph 4. Enterprises with non-technological innovations by type of innovation, 2012 – 2014

6. ИНОВАТОРИ ПРОИЗВОДА И ИНОВАТОРИ ПРОЦЕСА ПРЕМА НОСИОЦИМА РАЗВОЈА ИНОВАЦИЈЕ, 2012 – 2014.
PRODUCT INNOVATORS AND PROCESS INNOVATORS BY HOLDER OF INNOVATION DEVELOPMENT, 2012 – 2014

Носиоци развоја иновација	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Holders of innovation development
Иноватори производа, укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	Process innovators, total
производ развијен у предузећу	64,2	71,2	62,7	36,0	product developed by the enterprise
производ развијен у сарадњи са другим предузећима или организацијама	19,6	(11,3)	28,1	39,6	product developed in cooperation with other enterprises or organisations
производ развијен измјеном или прилагођавањем производа/услуга које је развило неко друго предузеће или организација	(10,9)	:	4,6	24,4	product developed through the change or adaptation of a product/service developed by another enterprise or organisation
производ је развило друго предузеће или организација	(5,3)	:	4,6	-	product developed by another enterprise or organisation
Иноватори процеса, укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	Process innovators, total
процес развијен у предузећу	58,2	68,2	53,8	26,3	process developed by the enterprise
процес развијен у сарадњи са другим предузећима или организацијама	24,6	(18,0)	22,6	58,4	process developed in cooperation with other enterprises or organisations
процес развијен измјеном или прилагођавањем процеса које је развило друго предузеће или организација	8,8	(9,1)	7,3	11,5	process developed through the change or adaptation of a process developed by another enterprise or organisation
процес је развило друго предузеће или организација	8,5	:	16,3	3,8	process developed by another enterprise or organisation

7. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ ПРОВЕДЕНЕ У ПЕРИОДУ 2012 – 2014.
ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITIES REALISED IN THE PERIOD 2012 – 2014

Иновативне активности	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Број предузећа/number of enterprises
Интерне активности истраживања и развоја	126	(58)	47	20	Intramural research and development activities
континуиране активности истраживања и развоја	47	17	18	11	continuous R&D activities
повремене активности истраживања и развоја	79	41	29	9	occasional R&D activities
Екстерне услуге истраживања и развоја	64	(27)	21	17	Extramural R&D services
Набавка машина, опреме, софтвера и зграда	217	116	75	26	Acquisition of machinery, equipment, software and buildings
Набавка постојећих знања од других предузећа или организација	65	(30)	23	13	Acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisations
Обука за иновативне активности	157	79	54	23	Training for innovation activities
Увођење иновација на тржиште	82	(41)	28	13	Market introduction of innovation
Дизајн	99	(51)	31	17	Design
Остале иновативне активности	113	57	37	18	Other innovation activities



Графикон 5. Структура издатака за иновативне активности, 2012 – 2014.
Graph 5. Structure of expenditures for innovation activities, 2012 – 2014

8. ПРЕДУЗЕЋА КОЈА СУ САРАЂИВАЛА СА ДРУГИМ ПРЕДУЗЕЋИМА ИЛИ ОРГАНИЗАЦИЈАМА НА ИНОВАТИВНИМ АКТИВНОСТИМА, 2012 – 2014.
 ENTERPRISES WHICH COOPERATED WITH OTHER ENTERPRISES OR ORGANISATIONS IN INNOVATION ACTIVITIES, 2012 – 2014

	УКУПНО TOTAL		Мала Small		Средња Medium		Велика Large		TOTAL
	број number	%	број number	%	број number	%	број number	%	
УКУПНО	46	17,9	(18)	(12,7)	16	18,8	12	41,7	TOTAL

 9. ПАРТНЕР КОЈЕГ СУ ПРЕДУЗЕЋА ОЗНАЧИЛА НАЈКОРИСНИЈИМ У САРАДЊИ НА ИНОВАТИВНИМ АКТИВНОСТИМА, 2012 – 2014.
 PARTNER MARKED BY ENTERPRISES AS THE MOST USEFUL IN INNOVATION COOPERATION, 2012 – 2014

Партнери	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Partners	%
						Друга предузећа унутар групе којој предузеће припада
Добављачи опреме, материјала и компонента или софтвера	10,1	(10,3)	7,3	17,6	Suppliers of equipment, materials, and components or software	
Клијенти или купци из приватног сектора	0,8	-	1,2	3,5	Clients or customers from the private sector	
Клијенти или купци из јавног сектора	0,4	-	-	3,5	Clients or customers from the public sector	
Конкуренти или друга предузећа из сектора коме предузеће припада	-	-	-	-	Competitors or other enterprises from the enterprise sector	
Консултанци и агенције за пословна истраживања	(1,4)	:	2,4	-	Consultants and agencies for business research	
Универзитети или друге високошколске установе	0,4	-	1,2	-	Universities or other higher education institutions	
Државни, јавни или приватни истраживачки институти	1,3	0,4	3,3	-	Government, public or private research institutes	

 10. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ У ОРГАНИЗАЦИЈИ, 2012 – 2014.
 ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY IN ORGANISATION, 2012 – 2014

Активности	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Activity	број предузећа/number of enterprises
						Нова пословна пракса за организовање процедура
Нови начини организовања одговорности у раду и доношења одлука	190	115	57	18	New methods of organising work responsibilities and decision making	
Нове или знатне промјене у односима предузећа са другим предузећима или институцијама	78	(53)	16	9	New or significant changes in external relations of the enterprise with other enterprises or institutions	

 11. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ У МАРКЕТИНГУ, 2012 – 2014.
 ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY IN MARKETING, 2012 – 2014

Активности	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Activity	број предузећа/number of enterprises
						Значајне естетске промјене дизајна или паковања производа или услуга
Нови медији и технике промоције производа	122	71	35	15	New media or techniques for product promotion	
Нови начини пласирања производа на тржиште или нове начине продаје	107	68	29	10	New methods of product market placement or new sale channels	
Нови начини формирања цијене производа или услуга	129	77	41	11	New methods of goods or services pricing	

12. ПРЕПРЕКЕ КОЈЕ СУ ПРЕДУЗЕЋА КОЈА НИСУ БИЛА ИНОВАТОРИ ОЗНАЧИЛА ВЕОМА ЗНАЧАЈНИМ У СПРОВОЂЕЊУ ИНОВАТИВНИХ АКТИВНОСТИ, 2012 – 2014.
BARRIERS MARKED BY NON-INNOVATIVE ENTERPRISES AS HIGHLY IMPORTANT IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATION ACTIVITIES, 2012-2014

број предузећа/number of enterprises

Препреке	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Barriers
Недостатак сопствених финансијских средстава	195	165	29	1	Lack of internal finance for innovation
Недостатак кредита или приватног капитала	106	90	14	1	Lack of credit or private equity
Недостатак квалификованог кадра у предузећу	43	33	8	1	Lack of skilled employees within the enterprise
Потешкоће у добијању Владиних донација или субвенција за иновације	160	131	27	2	Difficulties in obtaining government grants or subsidies for innovation
Недостатак партнера за сарадњу	70	57	13	-	Lack of collaboration partners
Несигурна потражња на тржишту за идејама за иновације	111	87	22	2	Uncertain market demand for ideas for innovations
Прејака конкуренција на тржишту	88	73	13	2	Too much competition in the market

број предузећа/number of enterprises



Графикон 6. Препреке које су неинновативна предузећа означила веома значајним у спровођењу иновативних активности, 2012 – 2014.
Graph 6. Barriers marked by non-innovative enterprises as highly important in the implementation of innovation activities, 2012-2014

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Истраживање о иновативним активностима предузећа је двогодишње истраживање које се спроводи на бази узорка, у складу са методолошким препорукама OECD-а и Еуростата.

Циљну популацију овог истраживања чине предузећа у Републици Српској која припадају подручјима В, С, D, E, F, G, H, J, K и M NACE Rev. 2 класификације дјелатности и која имају 10 или више запослених радника, сагласно методолошком упутству и регулативи Европске Уније о примјени Одлуке број 1608/2003 Европског парламента и Вијећа о производњи и развоју статистичких података у области иновативних активности, број 995/2012.

Оквир за избор узорка креиран је на основу података Статистичког пословног регистра Републике Српске. Узорак је дизајниран као случајни стратификовани са величином одређеном у складу са минималном прецизношћу оцјена кључних параметара истраживања прописаном методолошким упутством које прати регулативу 995/2012. Величина узорка била је 1 271 предузеће. Стратификација је извршена по области дјелатности (двје цифре NACE Rev. 2) и класи запослености (10-49, 50-249 и 250 и више запослених радника). Стопа одговора предузећа која су испунила упитник је 88,7%.

Резултати добијени овим истраживањем су у директној вези са квалитетом података из регистра.

Сљедећа табела приказује процјене, стандардне грешке процјена, интервале поузданости и коефицијент варијације за удио иновативних предузећа према величини (у %).

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

Survey on innovation activity of enterprises is a biennial survey carried out on the sample basis, in accordance with the OECD and Eurostat methodological recommendations.

Target population in this survey are enterprises in Republika Srpska which belong to the sections B, C, D, E, F, G, H, J, K and M of the classification of economic activities NACE Rev.2, with 10 or more employees, in accordance with the methodological guidelines and Commission Regulation (EC) No.995/2012 implementing the Decision No 1608/2003 of the European Parliament and Council on the production and development of statistical data on innovation activities, No.995/2012.

The framework used for sample selection was created on the basis of data from the Statistical Business Register of Republika Srpska. The sample was designed as a random stratified sample with the size determined in accordance with the minimal accuracy of ratings of key parameters of the survey, established by the methodological guidelines which follow the Regulation 995/2012. Size of the sample was 1,271 enterprises. Stratification was performed by section of activities (two digits of the NACE Rev.2) and class of employment (10-49, 50-249, and 250 and more employees). Response rate of enterprises which completed the questionnaire was 88.7%.

Results of this survey are in direct correlation with the quality of the Register data.

The following table presents estimates, standard errors, confidence intervals and coefficient of variation for the share of innovation active enterprises, by size (in %).

	Учешће иновативно активних предузећа, % Share of innovation active enterprises, %				
	процјена Estimate	стандардна грешка Standard error	интервал поузданости Confidence interval	коефицијент варијације Coefficient of variation	
УКУПНО	21,5	0,9	19,8 – 23,2	4,0	TOTAL
Мала	17,1	1,1	14,9 – 19,3	6,6	Small
Средња	33,3	0,0	33,3 – 33,3	0,0	Medium
Велика	51,9	0,0	51,9 – 51,9	0,0	Large

Због заокруживања, сумарни искази се не слажу увијек са збиром заокружених појединачних података.

Because of rounding, summary accounts do not always match the sums of rounded individual data.

ДЕФИНИЦИЈЕ

Према Приручнику за прикупљање и тумачење података о иновацијама (Oslo manual, III edition, 2005, у издању OECD и Eurostat) коришћене су сљедеће дефиниције:

Иновација је примјена новог или значајно побољшаног производа или услуге, процеса, или маркетиншке методе или нове организационе методе у пословању, организацији рада или односима предузећа са окружењем. Иновативне активности обухватају иновације производа, иновације процеса, иновације у организацији предузећа и иновације у маркетингу. Иновација мора бити нова за предузеће, иако је иновацију можда развило неко друго предузеће.

Иновација производа је увођење на тржиште новог или значајно побољшаног физичког производа или услуге у смислу њихових карактеристика као што су могућности коришћења производа или услуге или њихова прилагођеност кориснику. Ово укључује значајна побољшања техничких карактеристика, компоненти и материјала, уграђеног софтвера, корисничке оријентисаности или других функционалних карактеристика. Иновација производа (новог или побољшаног) мора бити нова за предузеће, али не нужно за тржиште. Није пресудно да ли је иновацију изворно развило само предузеће или неко друго предузеће.

Иновација процеса је имплементација новог или значајно побољшаног начина производње, испоруке или подршке. Ово укључује значајне промјене у техници, опреми и/или софтверу. Иновација процеса (нова или унапређена) мора бити нова за предузеће, док предузеће не мора бити нужно прво које је увело тај процес. При томе није битно да ли је иновацију развило само предузеће или неко друго предузеће. Искључиво организационе и менаџерске промјене не сматрају се иновацијом процеса.

DEFINITIONS

According to Guidelines for collecting and interpreting data on innovation activity (Oslo manual, III edition, 2005, published by the OECD and Eurostat), the following definitions were used:

An **innovation** is the implementation of a new or significantly improved product or service, or process, a new marketing method, or a new organisational method in business practices, workplace organisation or external relations. Innovation activities include innovation of products, innovation of processes, innovation in enterprise organisation, and innovation in marketing. Innovation must be new to the enterprise, even though innovation might have been adopted from other enterprise.

A **product innovation** is the introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics, such as intended use or user friendliness. This includes significant improvements in technical specifications, components and materials, incorporated software, user friendliness or other functional characteristics. Innovation of products (new or improved) must be new for the enterprise, but not necessarily for the market. Whether the innovation was developed by the enterprise or adopted from other enterprise is of no importance.

A **process innovation** is the implementation of a new or significantly improved production, delivery or support method. This includes significant changes in techniques, equipment or software. Process innovation (new or improved) must be new for the enterprise, but the enterprise does not necessarily have to be the first one which introduced this process. Also, it is of no importance whether the innovation was developed by the enterprise or other enterprise. Exclusively organisational and managerial changes are not considered to be process innovations

Иновација у организацији предузећа је нова организациона метода у пословној пракси предузећа (укључујући управљање знањем), организацији радног мјеста или односима са другим субјектима којом се предузеће није користило. Организациона иновација мора бити резултат стратешке одлуке управе предузећа.

Маркетиншка иновација јесте примјена новог маркетиншког концепта или стратегије која се значајно разликује од постојећих маркетиншких поступака у предузећу и која прије није коришћена. Захтјева значајне промјене у дизајну или паковању производа, пласирању производа на тржиште, промоцији производа или одређивању цијене.

Иновативно активна предузећа су предузећа која су увела иновацију производа (физичког производа или услуге) и/или иновацију процеса и/или су започела иновативну активност или су је прекинула и/или су увела иновацију у организацији предузећа и/или иновацију у маркетингу.

Иновативно активна предузећа са **технолошким иновацијама/активностима** су предузећа која су у посматраном периоду увела иновацију производа и/или процеса или су започела иновативну активност или су је прекинула.

Иновативно активна предузећа са **нетехнолошким иновацијама** су предузећа која су, у посматраном периоду, увела иновацију у организацији и/или иновацију маркетинга.

Предузеће може бити или само са технолошким иновацијама/активностима или само са нетехнолошким иновацијама/активностима (у посматраном периоду предузеће је увело само једну врсту иновација) или може бити и технолошки и нетехнолошки иновативно, дакле предузеће је у посматраном периоду увело обе врсте иновација истовремено.

Предузећа са незавршеним и/или напуштеним иновативним активностима су предузећа која су у посматраном периоду спроводила иновативне активности, али их нису завршила или су их напустила.

Неиновативна предузећа су предузећа која у посматраном периоду нису увела ниједну иновацију и нису спроводила иновативне активности.

An **organisational innovation** is a new organisational method in the enterprise's business practices (including knowledge management), workplace organisation or relations with other entities, that has not been used before in the enterprise. Organisational innovation must be the result of strategic decisions taken by enterprise management.

A **marketing innovation** is the implementation of a new marketing concept or strategy that represents a significant departure from the existing marketing activities in the enterprise and that has not been used before. It requires significant changes in product design and packaging, positioning the product on a market, product promotion and pricing.

Innovation-active enterprises are those that have introduced product innovation (innovation of goods or services) and/or process innovation, as well as those that have begun their innovation activities or abandoned them and/or introduced innovation in enterprise organisation and/or marketing innovation.

Innovation active enterprises with **technological innovation/activities** are enterprises which during the period of observation introduced product innovation and/or process innovation and/or have begun or abandoned innovation activity.

Innovation active enterprises with **non-technological innovation** are enterprises which during the period of observation introduced organisational and/or marketing innovation.

An enterprise may be with technological innovation/activity only or with non-technological innovation/activity only (engaged exclusively in one or the other type of innovation in the observation period), or it may be both technological and non-technological innovation-active enterprise (engaged in both types of innovation in the observation period).

Enterprises with ongoing and/or abandoned innovation activities are enterprises that have carried out innovation activities during the observation period, but these activities have not been finished or were abandoned.

Non-innovative enterprises are enterprises that have not introduced any innovation and have not carried out innovation activities whatsoever during the observation period.

Скраћенице

- нема појаве
- () податак је статистички мање поуздан (коэффициент варијације већи је од 15 и мањи или једнак 30%; $15\% < CV \leq 30\%$)
- : податак је статистички непоуздан (коэффициент варијације већи је од 30%; $CV > 30\%$)

Abbreviations

- no occurrence
- () data is statistically less reliable (Coefficient of variation is higher than 15% and lower than or equal to 30%; $15\% < CV \leq 30\%$)
- : data is not statistically reliable (Coefficient of variation is higher than 30%; $CV > 30\%$)

Саопштење припремила: Долорес Пеулић
dolores.peulic@rzs.rs.ba

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка Млађеновића 12д - Тел. +387 51 332 700 – Др Радмила Чичковић, директор – Издаје годишње – Саопштење је објављено на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - Приликом коришћења података обавезно навести извор

Prepared by: Dolores Peulic
dolores.peulic@rzs.rs.ba

Published by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Veljka Mladenovića 12d - Tel. +387 51 332 700 - Radmila Čičković, PhD, Director General – Annual periodicity - Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - **These data can be used provided the source is acknowledged**